

## **Literatura, umění, medievistika**

**vyučující:** prof. Martin Nejedlý  
úterý 10:50, místnost 211

### **Anotace:**

Seminář je určen zájemcům o dějiny vrcholného a pozdního středověku (konec 13. – počátek 16. století), zejména v oblasti kulturních dějin v jejich nejširším pojetí. Příslušnou dobu se pokusíme nahlédnout pomocí několika vybraných pramenů, jež lze stále v historiografii pokládat za specifické: půjde především o prameny literární (vesměs veršované), které vyžadují od historika specifický přístup. Pokusíme se též druhotně zaměřit na některá výtvarná díla (z tohoto důvodu bude seminář průběžně obsahovat také exkurze). S ohledem na jazykové znalosti studentů se v oblasti literárních pramenů zaměříme přednostně na česky psané prameny. Seminář bude založen na jejich četbě a následných debatách. Budeme také sledovat nejnovější trendy českého i zahraničního bádání, jež se tímto obdobím zabývá. V letošním roce se přednostně zaměříme na skladbu Nová rada v kontextu dalších zvířecích rad a zvířecí symboliky středověku, skladbu Podkoní a žák a případně též cestopis panoše Jaroslava.

### **Cíl předmětu:**

Prohloubení znalostí kulturních reálií (nejen) českých zemí pozdního středověku (konec 13. – počátek 16. století) na základě rozboru a komentářů literárních a výtvarných pramenů. Příprava na psaní kvalifikační práce.

Předmět bude probíhat prezenční formou, předpokladem je aktivní účast zapsaných studentů. V jeho průběhu si budou moci volit témata kvalifikačních prací, případně budou formou referátů seznamovat přítomné s postupem zpracování témat a metodologických problémů s nimi spojených.

### **Prameny:**

Česká středověká lyrika, J. Lehár ed., Praha 1990

Jan Dubravius, Theriobulia, rada zvířat, M. Horna - E. Petrů ed., Praha 1983

Josefa Dobrovského vydání Rady zvířat a Fenclova Rada zhovadilých zvířat a ptactva, V. Flajšhans ed., Praha 1942

Písňe žáků darebáků, Výbor ze středověké latinské poezie žakovské, přel. R. Krátký-R. Mertlík, Praha 1948

Písňe žáků darebáků, přel. R. Mertlík, Praha 1970

Podkoní a žák, in: J. Hrabák, Staročeské satiry Smilovy školy, Praha 1951

Smil Flaška z Pardubic, Nová rada, J. Daňhelka ed., Praha 1950

Staročeské satiry, J. Hrabák ed., Praha 1947

Staročeské satiry Hradeckého rukopisu a Smilovy školy, J. Hrabák ed., Praha 1951

Výbor z české literatury doby husitské. Svazek první, B. Havránek- J. Hrabák-J. Daňhelka edd., Praha 1963

### **Literatura:**

Antonín, Robert: Rada zvířat Smila Flašky z Pardubic v kontextu ideálu panovnické moci v českém myšlení druhé poloviny 14. století, in: Historické štúdie. Ročenka historického ústavu Slovenskej akadémie vied 48. 2014, s. 9-22.

Čapek, Jan Blahoslav, Alegorie Nové rady a Theriobulie, Věstník Královské české společnosti nauk. Třída pro filosofii, historii a filologii, č. 2, 1937, s. 1-53

Čapek, Jan Blahoslav, Vznik a funkce Nové rady, Věstník Královské české společnosti nau, 1939, s. 1-109.

Daňhelka, Jiří, Třeboňský zlomek Nové Rady, Listy filologické 71, č. 2, s. 94-105

Gebauer, Jan, Smil Flaška a Nová rada, in týž (ed.), Nová rada. Báseň pana Smila Flašky z Pardubic, Praha 1876, s. 1-14

Haškovec, Prokop Miroslav, Podkoní a žák v souvislosti s literaturami západními, Listy filologické 42, č. 1, s. 29-50

Hrabák, Josef, Staročeská satira, Praha 1952

Iser, Wolfgang, Fiktivní a imaginární. Perspektivy literární antropologie, přel M. Petříček, Praha 1917

Kraus, Arnošt Vilém, K Smilově Nové radě, Listy filologické 31, 1904, s. 199-212

Le Goff, Jacques, O hranicích dějinných období. Na příkladu středověku a renesance, přel. M. Pokorný, Praha 2014

Lehár, Jan, Podkoní a žák, in: J. Opelík, ed., Lexikon české literatury. Osobnosti, díla, instituce 4/I S-T, Praha 2000, s. 958-959

Nechutová, Jana, Latinský žák a zčásti i podkoní, Listy filologické 128, č. 3, 2005, s. 345-356

Nejedlý, Martin, „Račiž, králi, poslouchati“ in Fortuny kolo vrtkavé: Lásky, moc a společnost ve středověku, Praha, s. 387-409

Novotný, Robert, Spor Václava IV. s panstvím, in: L. Bobková – F. Šmahel, edd., Lucemburkové: česká koruna uprostřed Evropy, Praha 2024, s. 664-674

Petrů, Eduard, Zašifrovaná skutečnost. Deset otázek a odpovědí na obranu literární medievistiky, Ostrava 1972

Petrů, Eduard, Postavení skladby Podkoní a žák v naší literatuře 14. století, Česká literatura 36, č. 2, s. 119-125

Petrů, Eduard, Zrcadlo skutečnosti. Kniha o středověké, renesanční a barokní parodii, Praha 2002

Skutil, Jan, Heraldické alegorie skladby Orel a král i Nové rady Smila Flašky z Pardubic a Rychemburka, in K. Muller, ed., Sborník příspěvků ze IV. setkání genealogů a heraldiků, Ostrava 1992, s. 113-117

Skutil, Jan, Jan Dubravius. Biskup, státník, ekonom a literát, Kroměříž 1992

Šorm, Martin, Podkoní, žák a smrt. Rozpory a vícehlasy v české poezii 15. století, Praha 2023

Tříška, Josef, Předhusitské bajky, Praha 1990



### **Literatura:**

AKBARI, Suzanne C. – IANNUCCI, Amilcare, *Marco Polo and the Encounter of East and West*, Toronto – Buffalo – London 2008

DUTSCHKE, Consuelo Wager, *Francesco Pipino and the manuscripts of Marco Polo's Travels*, University of California, Los Angeles 1993

GADRAT-OUERFELLI, Christine, *Lire Marco Polo au Moyen Âge. Traduction, diffusion et réception du Devisement du monde*, Turhnout 2015

LIŠČÁK, Vladimír, *Bratr Odorik a jeho zpráva o východních krajích světa: Styky Evropy a mongolské Číny ve 13. a 14. století*, Praha 2019

REICHERT, Folker, *Asien und Europa im Mittelalter*, Göttingen 2014

VALTROVÁ, Jana, *Středověká setkání s "jinými"*, Praha 2011

### **Požadavky na atestaci**

**Bakaláři historie (jedno i dvouobor):** (2x Z+Zk, 4 kredity)

Zápočet se udílí na základě plnění dílčích úkolů v průběhu semináře. Zkouška probíhá jako pohovor nad projektem bakalářské práce, student představuje dosavadní přípravu, heuristiku a v posledním roce studia i rozpracovaný text práce (předpoklad je min. 10 NS).

**Studenti historie se zaměřením na vzdělávání (bc.):** (specializační seminář Z+Z, 5 kreditů; volitelný diplomní Z+Zk, 5 kreditů)

Zápočet se udílí na základě plnění dílčích úkolů v průběhu semináře. Zápočet v letním semestru specializačního semináře probíhá formou diskuse o dalším směřování studenta. V případě, že student píše práci na druhém oboru, odevzdá krátkou tematickou esej v rozsahu cca 5-10 NS. V případě pokračování v druhém roku bakalářského semináře odevzdává student přípravu projektu a heuristiku. V posledním roce studia odevzdává student rozpracovaný text práce (předpoklad je min. 15 NS).

**Studenti navazujícího magistra historie:** (3x zápočet, klauzurní práce v druhém roce)

Zápočet se udílí na základě plnění dílčích úkolů v průběhu semináře. Klauzurní práce představuje buď odevzdanou podstatnou část textu diplomové práce (předpoklad je min. 25 NS) nebo samostatnou práci na zvolené téma vycházející ze zaměření studenta v obdobném rozsahu. Práce může nabývat spíše charakter historické eseje.

**Studenti učitelství historie pro SŠ (mgr.):** (historicko-didaktický seminář Z+Z, 6 kreditů; volitelný diplomní seminář Z+Z, 5 kreditů)

Zápočet se udílí na základě plnění dílčích úkolů v průběhu semináře. V případě, že student píše práci na druhém oboru, odevzdá krátkou tematickou esej v rozsahu cca 5 NS a v případě zájmu o další pokračování na oboru historie odevzdává student na konci roku přípravu projektu a heuristiku. V druhém roce diplomního semináře se zápočet udílí po diskusi nad odevzdávanými částmi závěrečné práce (předpoklad je min. 10 NS v každém semestru)